

Sida 1 (2)

FRÅGOR OCH SVAR GÄLLANDE ERSÄTTNINGSANSVAR INOM PATIENTFÖRSÄKRINGEN

1. Hur fastställs nivån på ersättningsansvaret?

Ersättningsansvaret omfattar de ersättningar som ska betalas i framtiden för redan inträffade skador och de kostnader som uppstår till följd av att dessa betalas. En del av skadorna bedöms individuellt och resten genom statistiska metoder med stöd av befintliga ersättningsdata. Ju fler och allvarligare patientskador som har inträffat, desto mer måste man reservera pengar för att betala ersättningar till de personer som lidit skadan.

2. Varför varierar nivån så kraftigt från år till år?

Ersättningar betalas till svårt skadade personer under resten av deras liv. Betalningen av ersättningarna infaller alltså under en mycket lång tidsperiod. Då kan även små förändringar (till exempel lagändringar, kostnadsökningar, inflation, antalet skadeanmälningar) i de observerade ersättningarna ge upphov till stora förändringar i prognoserna.

3. Vad är orsaken till att ersättningsansvaret behöver ökas så här mycket? Varför har man inte kunnat förutse det?

Höjningstrycket beror främst på att kommunerna tar ut sina kostnader för de allvarligt skadade patienternas serviceboende och personliga assistans ur patientförsäkringssystemet (s.k. regressrätt). Regressionen har ökat särskilt under de senaste åren efter att lagen om service och stöd på grund av handikapp ändrades 2009. Försäkringsgrenen är ännu relativt ung, vilket betyder att personer som skadats allvarligt vid födseln nu börjar vara i vuxen ålder och har flyttat bort hemifrån till serviceboende och en mer omfattande personlig assistans. Därför är det först nu möjligt att få en klarare bild av helheten som underlag för beräkningen av ersättningsansvaret. Utgående från tidigare enskilda fall har det inte varit möjligt att göra en så här noggrann helhetsbedömning. Höjningstrycket beror främst på detta – kostnaderna har uppskattats till cirka 120 M€.

Senaste höst sågs tecken på risker om större höjningstryck än vad som förutsetts också gällande ersättningsansvaret i övrigt, varvid Patientförsäkringscentralen började utreda om ersättningsansvaret över huvud taget var tillräckligt.

4. I hur många skadefall har man redan lagt fram en regress i enlighet med lagen om service och stöd på grund av handikapp? Hur mycket kommer man att lägga fram motsvarande krav i framtiden?

För tillfället har vi haft 24 konkreta fall. En regress kommer sannolikt att läggas fram i uppskattningsvis cirka 100 fall, för personer med de allvarligaste skadorna. Varje anmäld skada har behandlats individuellt, och skadans allvar samt assistansbehovet för personerna i fråga har bedömts utifrån medicinska kriterier och tidigare erfarenhet.

5. Vilken betydelse hade Towers Watsons rapport för bedömningen av ersättningsansvaret?

Hösten 2013 kunde man se risker på ett höjningstryck som var större än vad som tidigare förutsetts, varvid både Patientförsäkringscentralens aktuariesektion och styrelse ansåg det befogat att skaffa en extern expertsynpunkt på saken. Towers Watson är ett av världens ledande konsultbolag i aktuarieärenden och slutsatserna i deras rapport från i somras stöder aktuariesektionens preliminära beräkningar av ersättningsansvaret. Det är vanligt också inom försäkringsbolag att man tidvis begär en extern konsults åsikter för att få nya infallsvinklar. Sida 2 (2)

6. När vet man hur det höjda ersättningsansvaret påverkar de olika sjukvårdsdistrikten i praktiken?

De nu gjorda beräkningarna omfattar även den privata sektorn, det vill säga hela höjningen går inte ut över sjukvårdsdistrikten. Av den totala summan (180 M€) ska omkring 85 procent betalas av sjukvårdsdistrikten. De preliminära siffrorna står klara i slutet av oktober.

7. När fattas slutliga beslut om ersättningsnivån? Vem fattar de slutliga besluten?

Patientförsäkringscentralens styrelse ska fatta beslut i ärendet under hösten 2014.

8. När genomförs höjningen av ersättningsansvaret i praktiken? Är det möjligt periodisera kostnaderna?

Enligt lagen måste försäkringsbolagen redovisa sin verkliga ansvarsskuld i balansen. Försäkringsbolaget måste ha betryggande beräkningsgrunder för bestämmande av ansvarsskulden (9 kap, 1 § i försäkringsbolagslagen). Ansvarsskulden ska alltid vara tillräcklig så att försäkringsbolaget vid en skälig bedömning kan fullgöra de förpliktelser som uppkommer till följd av bolagets försäkringsavtal. Förändringar i ansvarsskulden måste alltså redovisas till sitt hela belopp efter att man fastställt ändringens storlek. De höjningar av ersättningsansvaret som påverkar bokslutet 2014 kommer att genomföras vid årsskiftet när beloppet för det slutliga ersättningsansvaret har fastställts. Ersättningsansvaret ska höjas på en gång och det kan inte periodiseras. Enligt lagen ska man som ansvarsskuld alltid redovisa den aktuella, bästa uppskattningen av de ersättningar som ska utbetalas i framtiden till hela beloppet.

9. Förväntas höjningar av ersättningsansvaret i framtiden?

Även i detta avseende är patientförsäkringen en väldigt utmanande och avvikande försäkringsgren. I praktiken är det inte möjligt att förutse hur det går i framtiden, eftersom det alltid handlar om den aktuella, bästa bedömningen av situationen. Vi har kontinuerligt lyckats ta fram en exaktare bedömningsmodell för ersättningarna genom ett internt utvecklingsarbete.

10. Vad kan man göra för att minska svängningarna i ersättningsansvaret?

Det effektivaste sättet att påverka detta är genom att ändra lagstiftningen. För bland annat trafik- och skadeförsäkringar har man lyckats balansera svängningarna i ersättningsansvaret genom ett fördelningssystem, eftersom man inte behöver reservera ersättningar som delas ut genom fördelningssystemet (det vill säga kostnaderna delas upp gemensamt på ett nytt sätt). Att avstå från regressrätten i enlighet med lagen om service och stöd på grund av handikapp skulle man även balansera svängningarna i ersättningsansvaret.

YTTERLIGARE INFORMATION

☐ Direktör Asko Nio, tfn 040 450 4614

☐ Aktuariedirektör Simo Sarvamaa, tfn 040 450 4636

☐ Matematiker Mika Sirviö, tfn 040 450 4769

fornamn.efternamn@vakuutuskeskus.fi